

بازشناسی موتیف‌ها و عناصر نمادین ماه و مهر در فرهنگ ایرانی

بررسی شده

زهرا یوزخا

این کتاب برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد اینجانب است. از خوش‌با عنوان
مطالعه تطبیقی و تحلیل بازشناسی موتیف‌ها و عناصر نمادین ماه و مهر در
فرهنگ ایرانی به راهنمایی دکتر فاطمه کاتب است که در تاریخ ۱۳۸۴/۱۰/۲۱
در دانشگاه الزهراء (س) دفاع شده است.
از توجه شما نهایت سپاس را دارم.

سرشناسه : پورخوش، زهرا، ۱۳۴۷-

عنوان و نام پدیدآور : بازشناسی موتیف‌ها و عناصر نمادین ماه و مهر در فرهنگ ایرانی/زهرا پورخوش
مشخصات نشر : تهران : انتشارات خانون، ۱۳۹۵.

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

مشخصات ظاهری : ۲۵۶ص. مصور رنگی- جدول رنگی

بارک : ۸-۲۴-۷۹۵۱-۶۰۰-۹۷۸

موضوع : خورشید- اساطیر- هنر ایرانی و سمبولیسم- ماه- در هنر

رده بندی کنگره : ۹۱۳۹۵ پ ۹ خ/۳/۸۸۲۵۱

شماره کتابشناسی : ۴۳۱۵۱۹۰

رده بندی دهی : ۷۶۰ ۱۱۰۶

بازشناسی موتیف‌ها و عناصر نمادین ماه و مهر در فرهنگ ایرانی

ناشر : انتشارات خانون

مؤلف : زهرا پورخوش

چاپ متن : چاپ برگ

صحافی : برگ

نوبت چاپ : اول

تاریخ انتشار : ۱۳۹۵

تیراژ : ۱۰۰۰

قیمت : ۲۲۰۰۰۰ ریال

آنکھ کہ قلم بر روی کاغذ می رود تا از تلاشی دلسوزانه و خالصانه و عملی نیکو تقدیر
نماید نه قلم یارای نوشتن، نه کاغذ وسعت لازم و نه کلام توان بیان عظمت آن را دارد.
لیک فرض می دایم داراژگانی در خور که کلام حق احسن است از زحمات شما اساتید
بزرگوار و تلاشگر علم و عمل تقدیر بعمل آورده ایم. به پاس همه همدلی ها،
آموختن ها و نقشی که در ادامه زندگیم داشته اید، از شما اساتید گرانسنگ، جناب
آقای دکتر ابوالقاسم دادور، سرکار خانم دکتر زهرا رهبرنیا و سرکار خانم اشرف
السادات موسوی لرمدیر گروه و استاد هدیه خویم نهایت سپاس و قدردانی را دارم.
استاد راهنمای فرهیخته ام سرکار خانم دکتر فاطمه کاتب را با تمامی کلمات زیبای جهان
تمجید می کنم و در کمال سپاس به رسم تعظیم و تکریم در برابر عظمتشان سر تعظیم
فرودمی آورم. استاد عزیزمی که با کرامتی چون خورشید سرزمین دلم را روشنی
بخشید، استادی که با هیچ کلمه و محبتی قادر به جبران محنتان نیستم.
از سرکار خانم عیسی وند عزیز، کارشناس محترم گروه پژوهش هنر دانشگاه
الزهرا (س)، که همواره باران مهربانی شان جاری است، سپاس فراوان. در حضرت
رب العز و دوام توفیق، سعادت و سلامت جملگی را خواستارم.

با احترام

زهرا پورخوش

فهرست مطالب

فصل اول کلیات کتاب

۱۵	مقدمه
۱۷	گذری بر ادوار بیس از تاریخ
۲۰	ایران در گذر زمان
۲۱	چارچوب نظری بحث
۲۳	نماد و رمزپردازی
۲۶	هرمنوتیک و نماد
۲۸	معنای سمبلیک برخی از نمادها

فصل دوم نمادهای خورشید

۳۹	بخش اول در باب خورشید
۳۹	تاریخچه
۳۹	خورشید
۴۷	نامهای خورشید
۴۸	تصویر نماد خورشید در ادیان و تمدن های مختلف
۵۲	نماد قرص خورشید در هند
۵۳	نماد قرص خورشید در اوگاریت
۵۴	نماد قرص خورشید در مصر
۵۶	نماد قرص خورشید در سومر
۵۶	نماد قرص خورشید در اورارتو

۵۷.....	نماد قرص خورشید در بابل.....
۵۸.....	نماد قرص خورشید در آشور.....
۵۹.....	نماد قرص خورشید آرامی.....
۶۰.....	نماد قرص خورشید در ایران.....
۶۱.....	بیستون.....
۶۱.....	گور دخمه‌ها.....
۶۲.....	تخت جمشید.....
۶۵.....	نمادهای منسوب به خورشید.....
۶۷.....	نمادهای حیوان منسوب به خورشید.....
۹۳.....	گوی ناهید.....
۹۵.....	نمادهای گیاهی منسوب به خورشید.....
۱۲۹.....	چند نمونه از آثار به جای مانده از تمدن خورشید.....
۱۶۱.....	نقش خورشید در هنرهای اسلامی.....
۱۶۳.....	نقش نمادین شمس.....
۱۶۶.....	نقش نمادین چشمه آفتاب.....
۱۷۵.....	بخش دوم در باب ماه.....
۱۷۵.....	تاریخچه.....
۱۷۶.....	تقدس ماه در ایران باستان.....
۱۷۷.....	مهم‌ترین خدایان ماه.....
۱۸۲.....	نمادهای منسوب به ماه.....
۱۸۷.....	رمزپردازی‌های ماه.....
۱۸۷.....	گوی ماه.....
۱۸۸.....	نمادهای انسانی منسوب به ماه.....
۱۹۰.....	نمادهای هندسی منسوب به ماه.....
۱۹۴.....	نمادهای گیاهی منسوب به ماه.....
۱۹۵.....	نتیجه گیری مبحث نمادهای ماه.....

فصل سوم

تحلیل یافته‌ها و دسته بندی نقش مایه‌های خورشید و ماه

۱۹۹.....	دسته بندی نقش مایه‌های ماه و خورشید بر اساس کاربرد در هنر ایران.....
----------	--

۲۰۲	نقش برجسته هاو مهرها
۲۱۱	سفالینه ها
۲۱۴	مسکوکات
۲۱۶	گلیم، فرش
۲۱۸	طبقه بندی طرح دست بافته های ایران
۲۲۰	نقوش هندسی در دست بافت ها
۲۲۲	معماری
۲۴۰	منابع و مأخذ

